

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
/Калинич І.В./
« 29 » червня 2021 року

**СИЛАБУС
ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕНЕДЖМЕНТ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ»**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01.Освіта/ Педагогіка
Спеціальність	014.067 Середня освіта. Географія
За освітньою програмою	Географія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Назва курсу	Менеджмент природоохоронних територій
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01. Освіта/ Педагогіка 014.07 Середня освіта. Географія.
Викладачі курсу	Поп Степан Степанович
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	stepan.pop@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/course/view.php?id=942
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	4 кредити ЄКТС / 120 годин
Обсяг курсу	42 години – аудиторні заняття (24 години лекційні, 18 годин семінарські заняття); 78 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, семінарських занять, консультацій, екскурсій тощо.
Анотація до курсу	Курс «Менеджмент природоохоронних територій» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 014.07 Середня освіта. Географія освітньо-професійної програми «Географія». Предметом вивчення дисципліни є формування у студентів наукових знань, умінь та навичок їх практичного застосування щодо державного управління природоохоронними територіями і об'єктами та з'ясуванню історії, сучасного стану й перспектив розвитку заповідної справи та раціонального природокористування в Україні Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів: Модуль 1. Сутність, цілі й структура державної системи менеджменту в природно-заповідній справі. Модуль 2. Теоретичні засади та концептуальні підходи до менеджменту природно-заповідних територій та об'єктів.
Ключові слова	Природоохоронні території України, менеджмент природоохоронних територій, заповідна справа України, природно-заповідний фонд, ключові природоохоронні території, екологічна мережа.
Мета та цілі курсу	Формування у студентів наукових знань, умінь та навичок їх практичного застосування щодо державного управління природоохоронними територіями і об'єктами та з'ясуванню історії, сучасного стану й перспектив розвитку заповідної справи та раціонального природокористування в Україні для досягнення загальних (ЗК 1, ЗК 3, ЗК 5) та фахових (Ф1, Ф8) компетентностей.
Пререквізити курсу	Для вивчення курсу студенти потребують вищої освіти за першим (бакалаврським рівнем).

Очікувані результати навчання	Знання основних законів, закономірностей, понять та наукової термінології новітніх напрямків сучасної географічної освіти та науки; знання системи освіти та науки України, стану її адаптації в європейський простір (ПРН 1). Знання причинно-наслідкових взаємозв'язків складових навколишнього середовища, впливу на них людської діяльності, стану, проблем та шляхів раціонального природокористування в контексті гармонізації стосунків у системі «суспільство–природа» (ПРН 2). Знання за даною освітньою програмою, які необхідні для роботи в традиційних сферах застосування: вчителем середньої школи або спеціалістом-географом у наукових установах, державних природоохоронних структурах та поресурсних департаментах при облдержадміністрації або відділах органів державної влади та місцевого самоврядування, а також у підприємницьких структурах, що потребують фахівців-географів (ПРН 4). Знання основних механізмів управління природокористуванням, в тому числі менеджменту природоохоронними територіями (ПРН 5). Знання системи державного моніторингу довкілля на національному і регіональному рівнях, суб'єктів моніторингу та їх основних функціональних обов'язків, а також законодавчо–нормативної бази (ПРН 6). Застосовувати теоретичні та емпіричні здобутки географічної науки про природні та суспільно–географічні явища і процеси для інноваційної науково–дослідницької діяльності, орієнтованої на оптимізацію природокористування для забезпечення якісного життя та водночас досягнення цілей стійкого розвитку територій (ПРН 8). Здатність діяти і приймати відповідальні інноваційні рішення в новій ситуації, пов'язаній з фаховою діяльністю (ПРН 12).
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, семінарські заняття, консультації, модульні письмові контрольні роботи тощо. Дидактичні матеріали: Підручники з дисципліни в електронній формі, матеріали презентацій до лекцій, завдання для модульного та підсумкового контролю, а також матеріали лектора до дисципліни в системі віртуального навчання «Moodle».
Необхідне обладнання	Технічні засоби: мультимедійна техніка, Інтернет ресурси з доступом під час лекцій.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Поточний контроль: усні виступи на семінарських заняттях, індивідуальні консультації. Завдання для змістового модуля № 1 включає три теоретичні питання та п'ять тестових завдань. Відповіді на три теоретичні питання оцінюються до 60 балів (по 20 балів за кожне питання), тестові завдання – по чотири бали за правильні відповіді на кожен тест, разом максимально студент може отримати ще 20 балів. Решту 20 балів студент може накопичити, проявляючи активність на семінарських заняттях та, даючи правильні відповіді на запитання по ходу лекцій. Аналогічно проводиться поточний контроль і за змістовим модулем № 2. Результат підсумкового рейтингового контролю викладач оголошує студентам на останньому семінарському занятті. Студент може покращити рейтингову оцінку, складаючи усний залік або задовольнитися накопиченими балами, які на його прохання виставляються у екзаменаційну відомість та залікову книжку.
Підсумковий контроль, форма	Залік у формі усної перевірки знань
Зміст курсу	Модуль 1. Сутність, цілі й структура державної системи менеджменту в природно-заповідній справі.

	Тема 1. Задачі курсу, його місце в структурно-логічній схемі спеціальності «Географія». Інформаційне забезпечення дисципліни, форми контролю та оцінювання усіх видів навчальної діяльності студентів. Основні поняття: заповідний об'єкт, заповідна територія, заповідна зона, природоохоронна територія, природно-заповідний фонд, екологічна мережа, смарагдова мережа тощо. Тема 2. Сутність, цілі та основні завдання державної системи управління територіями та об'єктами природо-заповідного фонду. Роль громадськості. Тема 3. Законодавчо-нормативна база природоохоронної справи в Україні. Її адаптація до європейського законодавства. Основні положення Міжнародної Конвенції про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття. Тема 4. Суб'єкти управління природо-заповідними територіями та об'єктами. Центральний орган державної влади у сфері менеджменту у природо-заповідній сфері. Загальні та спеціально уповноважені органи державного управління у сфері природокористування. Роль громадськості Тема 5. Класифікація заповідних територій та об'єктів за національним законодавством та міжнародною системою. Тема 6. Історія розвитку заповідної справи в Україні та її особливості в окремих регіонах. Характеристика сучасного стану природно-заповідного фонду України. Модуль 2. Теоретичні засади та концептуальні підходи до менеджменту природно-заповідними територіями та об'єктами. Тема. 1. Методологія та процедура створення заповідних територій та об'єктів місцевого значення. Суб'єкти управління ними. Тема 2. Процедура та етапи створення заповідних територій та об'єктів загальнодержавного значення. Основні завдання адміністрацій наукових природоохоронних установ. Тема 3. Функціональне зонування природо-заповідних територій загальнонаціонального рівня. Їх роль у формуванні екологічної мережі. Тема 4. Наукові дослідження на територіях природо-заповідного фонду. Фоновий моніторинг та його значення як складової екологічного моніторингу та ведення «Літопису природи». Тема 5. Соціально-економічне значення природно-заповідного фонду. Ресурсна значимість біотичних і абіотичних компонентів екосистем, що охороняються. Правові норми їх раціонального використання. Тема 6. Міжнародна співпраця України та її регіонів у сфері розвитку заповідної справи. Концепція біосферних резерватів, їх роль у глобальному фоновому моніторингові довкілля
Література для вивчення дисципліни	1. Природно-заповідний фонд України: території та об'єкти загальнодержавного значення. К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2009.-332 с. 2. Природно-заповідний фонд Закарпатської області. Заг. ред.Поп С.С. Авт. колектив: Поп С.С., Потіщ Л.А., Мигаль А.В. та ін. Ужгород: Держ. вид. Карпати, 2011. -254 с., іл. 3. Газуда М.В., Дяченко Б.І. Регіональний менеджмент збереження і відтворення Ужгород, 2014 dspace.uzhnu.edu.ua > jsui > bitstream > lib > 4. Фурдичко О.І., Сівак В.К., Гродзинський М.Д. Заповідна справа в Україні. Підручник. Чернівці: Зелена Буковина,2005, -336 с.
Інформаційні	- https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/faculty-geograph

ресурси	- menr.gov.ua/content/ekologichniy-monitoring-dovkillya.html -сайт Міністерства природи України. - http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi -Законодавчі акти - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text - доповнення до Закону України «Про ПЗФ»
Питання для підсумкового контролю	1. Охарактеризуйте поняття «природоохоронна територія» і «природоохоронний об'єкт». 2. Яка мета створення природно-заповідного фонду? 3. Яка законодавча база управління природоохоронними територіями та об'єктами? 4. Як сформована державна система управління природоохоронними територіями та об'єктами? 5. Назвіть центральний державний орган України з управління природоохоронними територіями та об'єктами. 6. Назвіть суб'єкти та їх функціональні обов'язки з управління природоохоронними територіями та об'єктами. 7. Яка роль громадськості у сфері управління природоохоронними територіями та об'єктами? 8. Дайте класифікацію заповідних територій та об'єктів за національним законодавством. 9. Проаналізуйте відповідність національної та міжнародної систем класифікації заповідних територій та об'єктів. 10. Дайте коротку характеристику історії розвитку заповідної справи в Україні. 11. Яка особливість розвитку заповідної справи в західних областях України? 12. Яка процедура створення заповідних територій та об'єктів місцевого значення? 13. Які суб'єкти забезпечують охорону і збереження заповідних територій та об'єктів місцевого значення? 14. Яка процедура та етапи створення заповідних територій та об'єктів загальнодержавного значення? 15. Які суб'єкти забезпечують управління заповідними територіями та об'єктами загальнодержавного значення? 16. Хто може ініціювати процедуру заповідання? 17. Яке функціональне зонування природо-заповідних територій загальнонаціонального рівня?. 18. Яка роль природо-заповідних територій у формуванні екологічної мережі? 19. Яке соціально-економічне значення природно-заповідного фонду? 20. Яка ресурсна значимість біотичних і абіотичних компонентів екосистем, що охороняються? 21. Як регулюється раціональне використання природних ресурсів природно-заповідного фонду? 22. Хто проводить наукові дослідження на територіях природно-заповідного фонду? 23. Значення фонових моніторингу як складової глобального екологічного моніторингу довкілля та ведення «Літопису природи». 24. Міжнародна співпраця у сфері заповідної справи.